

ЕФЕКТИВНОЇ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Павлов Костянтин, к.е.н., доцент докторант

Шевчук Ірина

студентка групи ЕДПР-5.7м Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

В умовах сучасних трансформаційних процесів в державі питання захисту чесних конкурентних відносин та недопущення проявів зловживання ринковим становищем окремих учасників ринку набуло значної актуальності. Адже забезпечення захисту усіх учасників ринку та регулювання діяльності окремих монополій сприяють становленню та розвитку цивілізованих ринкових відносин, підвищенню ефективності функціонування економіки та є однією зі складових антимонopolьної діяльності держави.

Після здійснення реформ, приватизації та демонополізації в Україні ситуація у сфері конкурентних взаємовідносин в Україні суттєво змінилася. В нових соціальних та економічних умовах проблемою антимонopolьної

політики стало не просто формалізоване усунення монопольних проявів, а створення ефективного та прозорого конкурентного середовища, здатного забезпечити стале економічне та соціальне.

Оскільки інноваційний розвиток висуває підвищені вимоги щодо соціального розвитку, органи державної влади мають в сучасних умовах неминуче виконувати відповідні регулюючі функції. Серед механізмів регулювання важлива роль належить фінансово-кредитним інструментам, зокрема у сфері антимонопольної політики.

Фінансово-кредитний механізм являє собою складну систему взаємопов'язаних фінансових методів, які здійснюють безпосередній вплив на соціально-економічний розвиток суспільства та фінансових важелів і інструментів, які сприяють можливості кількісної та якісної оцінки ефективності такого впливу [1].

Фінансово-кредитні важелі діють у межах відповідних інструментів. За їх допомогою здійснюється стимулювання або обмеження діяльності у сфері фінансово-кредитних відносин. До них належать деякі види бюджетів і фінансових планів економічних суб'єктів, прямі й опосередковані заходи державного впливу на фінансову діяльність економічних суб'єктів, ставки податків, кредитні ставки тощо [3; 9].

Серед основних прямих і непрямих фінансово-кредитних важелів ефективної антимонопольної політики варто відзначити: використання субвенцій, субсидій, дотацій, відшкодування частки витрат на погашення банківських відсотків, а також лізинг передового обладнання; державні замовлення; надання гарантій та позик державними та регіональними органами влади; забезпечення фінансового сприяння загальнодержавними фондами та регіональними фінансовими інститутами; відшкодування державою частини витрат підприємств, пов'язаних з підвищенням кваліфікації кадрів та із сертифікацією продукції; фінансове та консультативне забезпечення трансферу технологій; сприяння розвитку підприємництва.

Регулювання системи ціноутворення на ресурси теж є фінансовим важелем держави. Проте, все ж не слід забувати про пріоритет ринкових механізмів ціноутворення. Деформація ринкового механізму на початкових етапах може створити сприятливі умови для утворення в подальшому монополії на ринку.

Слід також відмітити те, що особливе місце серед фінансових важелів займає кредитування підприємництва з боку держави підприємництва, що має цільовий та пільговий характер. Державний кредит надається на конкретні цілі, визначені в державних економічних програмах, і є значно вигіднішим для підприємницьких структур і за величиною відсоткової ставки, і за вимогами щодо забезпечення кредитів, і за строками та порядком їх повернення [2; 9].

Для проведення ефективної антимонопольної політики потрібно

підходити комплексно – на основі функціонально-системного підходу із застосуванням інноваційних фінансово-кредитних важелів.

Незважаючи на велику кількість інноваційних фінансово-кредитних важелів, основними все ж залишаються податки та державні замовлення. Чимале значення має інституціональне середовище та діяльність державних спеціалізованих структур.

Оскільки в Україні немає достатніх обсягів фінансування, треба починати з розробки прозорого комплексу економічних та правових заходів, що націлені на ефективний механізм акумуляції коштів на підтримку інноваційного розвитку антимонопольної стратегії. Із вищесказаного випливає, що зробити українську продукцію конкурентоспроможною та підвищити добробут населення можна тільки за умов інноваційної моделі на антикорупційній основі, використовуючи фінансово-кредитні важелі регулювання.

1. Антимонопольна діяльність. / В. Д. Лагутін, Л. С. Головка, Ю. І. Крегул та ін.; За ред. проф. В. Д. Лагутіна. – К.: КНТЕУ, 2005. – 580 С.

2. Закон України «Про захист економічної конкуренції». Коментар на основі порівняльного аналізу з правилами конкуренції Європейського Союзу. – Європейська Комісія. – Видавництво «Альфа-Прайм», 2006. – 442с.

3. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки: Монографія / За заг. ред. В. Д. Лагутіна. – К.: КНТЕУ, 2008. – 308с.

4. Павлов К. В. Формування конкурентних відносин на регіональних ринках житлової нерухомості / К.В. Павлов // Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» Механізм регулювання регіонального розвитку в Україні [зб.наук.пр.] / НАН України, Ін-т регіональних досліджень.– Львів, 2014. – Вип.3 (107), – С. 493-500.

5. Павлов К.В. Регулювання інвестиційно-житлових відносин в Україні. – Монографія. – Рівне: НУВГП, 2013. – 250 с.

6. Павлов К.В. Стан та перспективи інвестицій нового розвитку міст Луцьк / К.В. Павлов, М.О. Величко // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки серія «Економічні науки». – 2011. № 22 (№ 219). – С. 25-30.

7. Стрішенець О.М. Економічна теорія : [навч. посібник для студ. вищ. навч. закл.] О.М. Стрішенець, Л.В. Єліссєєва, В.У. Ліщук. – Луцьк: СЛУ ім. Лесі Українки, 2014.-200 с.

8. Стрішенець О.М. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості / О.М. Стрішенець, К.В. Павлов // Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка». Збірник наукових праць. Випуск 1 (47). Том 2. / Ужгород, 2016. – С. 35-38.

9. Филюк Г. М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2009. – 404 с.